

GENT BIJ DE BEVRIJDING IN 1944: MET DE 'STEEKKERRE' VAN 'T STAPELPLEIN NAAR 'T RABOT

Eric Vermeirsch

Bij de bevrijding probeerde de noodlijdende bevolking zich meester te maken van wat in het havengebied opgestapeld stond ter bevoorrading van de bezettende troepen. Dat gebeurde niet zelden met een stootkar, in het Gents steekkerre, een met mankracht voortgeduwde houten kar. Hierna volgt een zeer persoonlijk relaas van het gebeuren.

Mijn verhaal speelt zich af aan het einde van de tweede wereldoorlog. Dat was bij ons in 1944. Honderdduizenden Duitse soldaten moesten terugkeren naar hun eigen land. Natuurlijk konden deze Herren niet alles meenemen naar huis: ze moesten veel achterlaten, niet alleen van hun eigen bezittingen, maar ook van hetgeen zij hadden gestolen bij hun Vlaamse 'vrienden'. De Duitse entrepots (stapelplaatsen) zaten dus nog stampvol. Vlamingen waren ook toen al goede ondernemers, en Gentenaars zijn natuurlijk échte Vlamingen die regelmatig hun schuun vloams spraken, volledig correct dus. Daarom allen daarheen, vooraleer de Britten en de Canadezen er een stokje konden voor steken. Maar hoe kon je al die schatten daar weghalen? Paarden, karren en zelfs fietsen waren van de ene dag op de andere veel meer waard dan schilderijen en tapijten. 't Is altijd zo geweest, en 't zal altijd zo blijven, dixit mijn pa.

De entrepots waren gelegen in het havengebied. Als mijn herinnering klopt was dat ter hoogte van het huidige Stapelplein, amper een tweetal kilometer verwijderd van onze woning in de Rabotwijk. Mijn vader Modest wist dus wat hem te doen stond, al moest hij toch de nodige aansporingen te horen krijgen van mijn moeder. Ergens aan een 'steekkerre' zien te geraken en dan daar naar toe. Tussen haakjes: als we de overvloedige internetinformatie (of -reclame) te vinden bij steekkar of stootkar moeten geloven, zouden die woorden duiden op het handige ding dat we in het Gents kennen als 'duvelke'. Overigens is het wel steken en niet stoten. We houden het dus bij onze vertrouwde 'steekkerre': correct in zijn context.

Afb. 1. Het Sint-Widostraatje bij de Lievekaai, ook al vol steekkarren.
Tekening van arch. Gavel (DSMG).

Hoe dan ook, het was 'now or never'. Jaren nadien nog hoorde ik mijn ma aan haar zusters verhalen vertellen over diegenen die op die gezegende dag fortuin hebben gemaakt, durvers met initiatief en visie: the Ghensche Dream! De naam Leonard werd bij herhaling aangehaald. Leonard, toen nog een bonk van een man, zoon van Meelken (Melanie) uit de Olm- (Kaprijke-)straat. Mijn ma schetste in kleurrijke bewoordingen hoe Leonard op zijn eentje bijna een gans compartiment in één van de entrepots voor zichzelf had gereserveerd. Hij ging gewoon breeduit voor de toegangsdeur staan, met beide armen en benen gespreid, al roepende: "Da es ier allemol van mai!". Waarom ruzie zoeken met deze potige jonge starter? Er was genoeg voor iedereen (toen al). Ik weet met grote zekerheid dat hij er een luxueuze slaapkamer aan over heeft gehouden. Enkele maanden later trouwde hij trouwens en zal het bed hem hopelijk goed van pas zijn gekomen. Leonard had ook een enorme tafel buit gemaakt, maar

die heeft hij achteraf verkocht voor de spreekwoordelijke appel en ei. Want toen hij thuis geraakte stelde hij vast dat die tafel niet binnen kon door de voordeur van moeder Meelken. Dus stond het robuuste meubel eerst enkele dagen op het voetpad, zo goed mogelijk afgedekt.

Voor mijn ouders was de buit wat bescheidener, alhoewel. Het was mijn eerste kinderkamer, bestaande uit een legerbureautje, een klerkast, een boekenrek en een stoeltje zonder rugleuning, alles op een niet direct zichtbare plaats voorzien van ingebrande letters OKW, wat stond voor Oberkommando der Wehrmacht. Maar who cares? Verder nog talrijke riemen briefpapier en carbonpapier (zeer nuttig) en grote dozen met papierklemmen. Wat mij als knaap nog het meest waardevol leek was een enorme bruine papieren zak vol met droge soldatenkoekjes. Als je als soldaat toevallig in het trommelvuur zit, kan zo een knapperig koekje altijd voorzien van een kumazaadje (kurkuma) wel een opkikker zijn, denk ik. Maar het meest imposante was wel een platte metalen koker, zo een tien op vijftien centimeter diameter. Daarin staken allerlei benodigdheden om een geweer te kuisen, waaronder een lange ketting die je door de loop moest laten glijden. Jammer dat mijn pa in zijn haast het geweer zelf vergeten had, zoals in 1940, toen hij was opgeroepen om de nu vluchtenden tegen te houden: 't kan verkeren.

't Is allemaal goed afgelopen aan die entrepots. Wel kwam er plots nog een Duitse achterhoede voorbij in een soort pantserwagen met mitrailleur, terwijl de Gentenaars druk bezig waren met het vol laden van hun steekkeren. Die hebben dan maar eens goed in de lucht geschoten: Ordnung muss sein! Maar toen de Canadezen gezapig binnenreden, en er hier en daar ook nog wat schoten vielen, was alles dat niet vast zat al netjes afgevoerd en opgeruimd.

Mijn ma stelde met enige bitterheid vast dat hare Modest weer eens had gefaald. Normaliter moesten wij vanaf die dag tot de Gentse bourgeoisie behoord hebben, maar 't heeft niet mogen zijn. De tijd was nog niet rijp om te 'perceren'. Persoonlijk vond ik het toch een krachttoer van mijn pa: alleen al het heen en weer rijden met die steekkerre met hier en daar nog een rond zwalpende Duitser. Levensgevaarlijk...!

Ik heb in ieder geval lang genoten van al deze op de vijand veroverde goederen. Jaren aan een stuk maakte ik lange kettingen met de papierklemmen. Het algemeen totaal lag vermoedelijk ergens rond twee kilometer. En het briefpapier gebruikte ik voor mijn opstelletjes en schoolwerk. Maar van mijn ma mocht ik het enkel als kladpapier gebruiken, want bovenaan elk blad stond een prachtige arend gedrukt, met onder zijn poten een klein hakenkruisje, och-arme. Dat vond ik toch spijtig: waarom niet in 's hemelsnaam? Volwassenen

maken het soms onnodig ingewikkeld. Geen enkele medeleerling bezat zo'n mooi papier. Maar nu die Duitsers vertrokken waren, was het verstandiger altijd AMDG (Ad Majorem Dei Gloria: Ter Meerdere Glorie van God) bovenaan elk papiertje te zetten. Plus een klein gewoon kruisje zonder weerhaken. Dat was de goede raad die mijn ma mij gaf.

De vraag rijst: is dat nu allemaal echt gebeurd? Ja, ja, want het zijn mijn herinneringen, maar wel al van meer dan 75 jaar geleden. Eerlijk gezegd: ik heb het niet met mijn eigen ogen gezien, ik weet het alleen maar van horen zeggen. En ik fantaseer graag. Maar wat dan nog? Lees eens een paar boeken over Napoleon en dergelijke grootheden, geschreven door zeer geleerde typen. Dus, beste lezer, ik ben er van overtuigd dat je mij niet op leugens zult betrappen. Naar bewijzen moet je mij niet vragen. Welke bewijzen, trouwens? Ik zocht op het internet een foto van een steekkerre of stootkar: niets te vinden. Als kind heb ik nochtans verschillende keren in een steekkerre meegereden tijdens de verhuizingen van de familie Van Damme. De Lievekaai stond er destijds vol van (afb. 1 en 2). Je kon er altijd een huren. Nu doen ze dat met auto's en ze noemen dat een combi of zoiets. Stel u voor dat elke Gentenaar zijn eigen steekkerre voor de deur zou parkeren, zoals nu zijn eigen auto...

Afb. 2. De Lievekaai waar mensen die er geen hadden, een steekkerre konden huren. Op het rechter hoekhuis met het Braderijstraatje lees je: Verhuring van storkarren (fotoverzameling DSMG, met dank aan André Maes).